

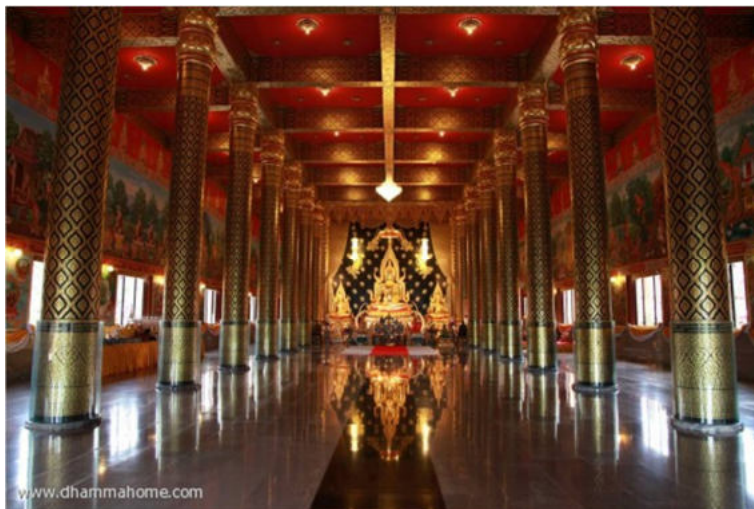
ณ กาลครั้งหนึ่ง
ที่ อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย
๑๐ - ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖

โดย

วันชัย ภู่งาม

ณ กาลครั้งหนึ่ง ที่ อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ๑๐ - ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

พระประธานในพระอุโบสถ วัดเนรมิตวิปัสสนา อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

เมื่อวันที่ ๑๐ - ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ประธานมูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนาได้เดินทางไปยังอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย อันเนื่องมาจากท่านได้รับจดหมายจากสามีภรรยาคนหนึ่งว่า ผู้เป็นสามีซึ่งปัจจุบัน มีอายุ ๔๕ ปี ได้เคยฟังธรรมที่ท่านอาจารย์บรรยายมาตั้งแต่อายุประมาณ ๑๔-๑๕ ปี ซึ่งเป็นการรับฟังจากสถานีวิทย์ สทท. จ.เลย ในขณะนั้น และได้กลับมาฟังอีกเมื่อราวสองปีที่ผ่านมา และทั้งสองท่านก็ได้ฟังมาโดยต่อเนื่อง ท่านเล่ามาใน

จดหมายถึงความหวังอันสูงสุดในชีวิตของท่านที่จะมีโอกาสได้กราบเท้าท่านอาจารย์สักครั้งหนึ่งในชีวิต

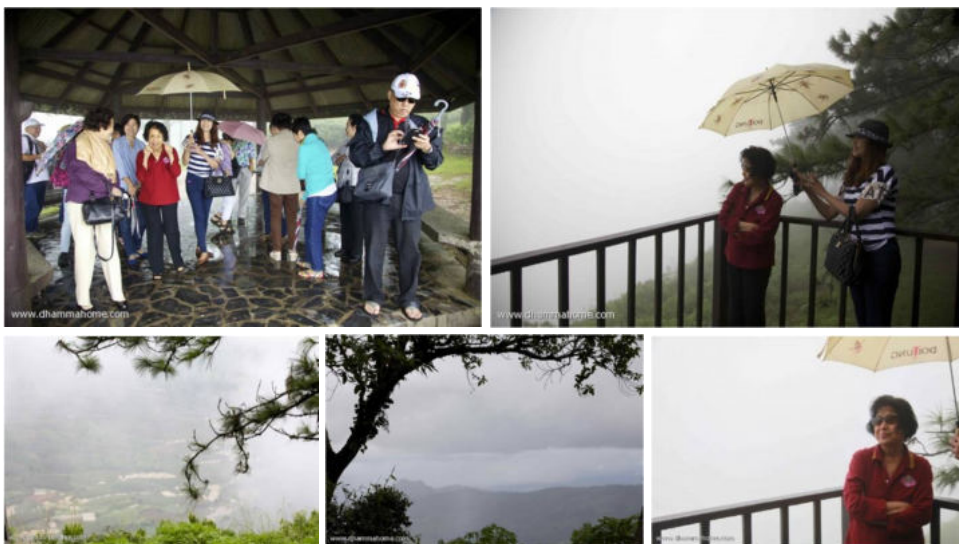

เนื้อความในจดหมายแสดงถึงความศรัทธาอย่างยิ่งในการศึกษาพระธรรมตามแนวทางที่ถูกต้อง ตามที่ท่านอาจารย์บรรยาย และท่านอาจารย์ได้มีเมตตาที่จะเดินทางไปเกื้อกูลแก่ท่านทั้งสองถึงจังหวัดเลย จึงเป็นที่มาของการเดินทางของสมาชิกรวมบ้านธัมมะมศพ. ในช่วงเวลาดังกล่าว

ข้าพเจ้าเองทราบข่าวด้วยความปีติอย่างยิ่งในกุศลศรัทธาของท่านทั้งสอง ยิ่งเมื่อได้ทราบว่า ท่านอาจารย์จะเดินทางไปในช่วงเทศกาลผีตาโชนซึ่งเป็นงานเทศกาลใหญ่ เป็นที่รู้จักแพร่หลายไปทั่วโลก ข้าพเจ้าก็ไม่รีรอเลยที่จะตัดสินใจเดินทางไปด้วย การเดินทางครั้งนี้ นอกจากจะได้ขับรถไปเที่ยวชมบรรยากาศธรรมชาติ ทิวทัศน์ เทือกเขาที่สวยงามสองข้างทางของจังหวัดเลยอย่างที่ชอบแล้ว ข้าพเจ้ายังจะได้ถ่ายภาพผีตาโชนที่มีสีสันสวยงามน่าตื่นตาอันเป็นความคาดหวังในใจของข้าพเจ้ามานานแล้ว ยิ่งเมื่อคิดว่าจะเป็นการได้ถ่ายภาพสวยๆ มาประกอบกับความการสนทนาธรรมที่ท่านอาจารย์มีเมตตาเดินทางไกลไปเกื้อกูลแก่

ท่านที่เขียนจดหมายมาด้วยแล้ว ยิ่งเป็นความวิเศษสุดครั้งหนึ่งในชีวิตของข้าพเจ้า และของทุกๆ ท่าน ด้วยทีเดียว

การได้เดินทางมาที่ภูเรือ ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ขึ้นชื่อแห่งหนึ่งของจังหวัดเลย ก็เคยอยู่ในใจของข้าพเจ้าเช่นกัน เพราะได้ทราบว่ามีวิวทิวทัศน์ที่สวยงาม และมีอากาศที่สดชื่นเย็นสบาย หากได้ขึ้นมาชมตอนเช้าตรู่ก็จะเห็นทะเลหมอกที่สวยงาม ไกลสุดสายตา ความหวังในใจที่เคยมีมานั้น บัดนี้ก็ปรากฏอยู่เฉพาะหน้าให้ได้พิจารณา และมันคงขึ้นในความคิดว่า ทุกสิ่งย่อมเกิดขึ้นเป็นไปตามเหตุและปัจจัย ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของใคร ไม่เกิดขึ้นด้วยความต้องการของใคร แม้ว่าจะอยากมานานแล้ว แต่ขณะที่อยากนั้นไม่ได้มา และไม่เคยมา แต่ก็เกิดแล้ว ปรากฏแล้ว ในขณะนี้ แม้ไม่อยากแต่หากจะได้เห็นก็จะได้เห็นเอง แน่แน่นอนว่าทั้งหมดที่เกิดขึ้น ปรากฏ ในขณะนั้น ดับแล้ว ไม่เหลือแล้ว ในขณะนี้ และหากจะกล่าวว่า เหลือเพียงความทรงจำก็ควรรู้ว่า แม้ความทรงจำนั้นก็ดับไปแล้ว ในขณะที่ยังเห็นนั่นเอง สิ่งที่มีจริงๆ ในขณะนี้ จึงมีเพียง "คิด" คิดถึงสิ่งที่เคยเห็นและเคยจำเท่านั้น

แม้จะได้ฟังมานับครั้งไม่ถ้วนว่า ขณะนี้ เป็นเพียงสิ่งที่ปรากฏ แต่ความเข้าใจที่มันคงขึ้น จากการได้ฟังบ่อยๆ เนื่องจาก เถ้านั้นย่อมเป็นประโยชน์แก่บุคคล ความน้อยไปในความจริงที่พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดงแล้วนั้น แม้เพียงขณะหนึ่งที่เกิดขึ้น ย่อมเป็นประโยชน์ในทุกที่ ทุกสถาน หาไม่บุคคลก็ละเลยความที่ท่านกล่าวเตือนว่าเป็นผู้ที่ประพฤติดุกรรมสมควรแก่กรรม

ข้าพเจ้าคิดอยู่เสมอว่า การที่บุคคลได้มีโอกาสอยู่ใกล้ๆ ท่านอาจารย์ ประโยชน์ คือ การได้เงี่ยโสตดัดบริบทธรรมะที่ท่านกล่าว ในทุกที่ ทุกสถานที่ที่ท่านไป แน่แน่นอนว่า การไปในที่ต่างๆ โดยมาก ก็เป็นไปกับรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส และความคิดนึกที่ไหลไปด้วยอกุศลมากมาย ที่แต่ละบุคคลได้สะสมมา ซึ่งก็เป็นปกติธรรมดาของปุถุชน ผู้หนาไปด้วยกิเลส เช่นเราๆ ทุกคน ที่สะสมมาเนิ่นนาน จะให้ละคลาย หดสั้นไปโดยเร็ว ย่อมไม่ใช่ฐานะที่จะเป็นได้ ในกาลเวลาเพียงเล็กน้อยแต่การที่มีโอกาสได้ฟังความจริง ได้เข้าใจความจริง ของสิ่งที่มีจริงๆ บ่อยๆ เนื่องจาก ย่อมเป็นหนทางเดียวที่บุคคลควร สะสมไว้ หาใช่การไปทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดไม่

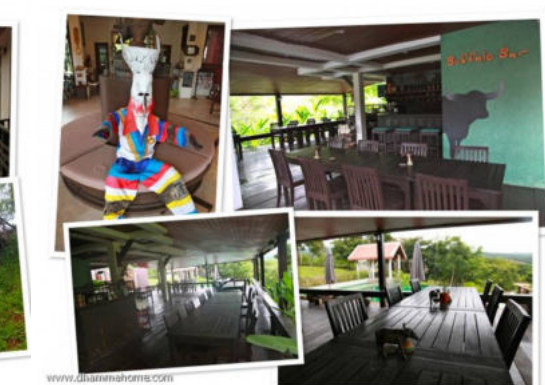
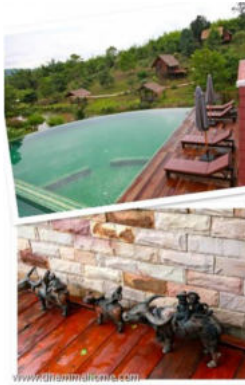
พระพุทธรูป ที่ประดิษฐานบนยอดสูงสุดของภูเรือ

เราเดินทางถึงที่พักที่ ภูนาคำรีสอร์ท
อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ราว ๕ โมงเย็น
เป็นรีสอร์ทที่สวยงามอยู่ในหุบเขา อากาศ
และบรรยากาศโดยรอบดีมากครับ ที่สำคัญ
อยู่ในตัวอำเภอด่านซ้ายเลย

พอพูดคำว่า เลย ที่จังหวัดเลย ก็ดู
จะเลยๆ ซอบกล เช่นคำว่า "ไปไหน ไปเลย"
ก็ดูเหมือนจะออกอาการไล่ให้ไปพ้นๆ ถ้าไม่
ฟังให้ดี เรื่องของภาษาก็เป็นเรื่องที่ควรทำ
ความเข้าใจให้ถูกต้องเมื่อได้ยินได้ฟัง

ข้าพเจ้าได้ที่พักเป็นบ้านบนเนินเขา
แสนสวย ซึ่งคุณเต๋ย (คุณเผดิม ยี่สมบุญ)
แจ้งว่า ข้าพเจ้ายังหนุ่มมีกำลัง เดินขึ้นเนิน
เขาลงเขาได้ดีกว่าท่านผู้ใหญ่ทั้งหลาย
ใครๆ เห็น ก็บอกว่า น่าอยู่มาก อยากสร้าง
บ้านแบบนี้อยู่เอง ก็อย่างที่ข้าพเจ้าบอก จะ
ได้เห็นอะไร จะได้สิ่งไหน เดียวก็จะได้เห็น
เอง เห็นดี ก็รู้ว่าเพราะเคยทำสิ่งที่ดีไว้ เห็น
ไม่ดี ก็ในทางตรงกันข้าม ก็ในเมื่อเป็นปุถุชน
ผู้หนาไปด้วยกิเลส ย่อมกระทำความกรรมดี
และกรรมไม่ดีมานับไม่ถ้วนจึงจะหวังแต่ผล
ที่ดีได้อย่างไร? แต่หากบุคคล ได้รับผลที่ดี
บ่อยๆ ก็ย่อมไม่ประมาทว่า ผลที่ไม่ดีอาจจะ
มีในไม่ช้า และประการสำคัญ คือ รู้ว่า ไม่ว่า
ผลดีหรือผลไม่ดีที่เกิดขึ้นนั้นเป็นแต่กรรม
ไม่ใช่เรา ความเข้าใจในธรรม ในกรรม และ
ผลของกรรม จะมั่นคงขึ้นได้ก็ด้วยความ
เข้าใจ จากการฟังพระธรรม ในหนทางที่
ถูกต้องที่ท่านอาจารย์ได้แสดงด้วยความมั่นคงและซื่อตรงอย่างยิ่ง มานานร่วม ๖๐ ปี
แล้ว เมื่อเริ่มเข้าใจ ย่อมเป็นผู้ที่ไม่เดือดร้อนในสิ่งทั้งปวง ตามกำลังของความเข้าใจ
นั่นเอง

อีกท่านหนึ่งที่ต้องขอขอบพระคุณ และอนุโมทนา คือ คุณเล็ก สุรภา ภวานันท์ ผู้จัดทริปนี้ ผู้ซึ่งท่านอาจารย์และใครๆ ก็กล่าวชมว่า จัดได้ดีทุกทริป โดยเฉพาะทริปนี้ นอกจากที่พักที่มีบรรยากาศที่ดีแล้ว ทุกๆ อย่างก็ประทับใจมากครับ

ที่ข้าพเจ้ากล่าวมาโดยยืดยาว จุดประสงค์ประการหนึ่งก็คือ ถ่วงเวลา ถ่วงเวลา เพราะเป็นการรวมภาพและความเป็นไปทั้งสามวัน ไว้ในการรายงานในตอนเดียว ถ่วงเวลาเพราะนานๆ ข้าพเจ้าก็อยากจะเล่าเรื่อง

ให้ทุกท่านได้ฟังบ้าง ทั้งหมดทั้งมวล ก็เพื่อจุดมุ่งหมายเพียงประการเดียว คือ ความเข้าใจธรรมะ ไม่มีอื่นเลย

การเดินทางไปจังหวัดเลยของท่านอาจารย์ สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ในครั้งนี้ เป็น ณ กาลครั้งหนึ่ง ที่มีค่ายิ่ง เป็นครั้งหนึ่งของการที่เหตุปัจจัยทั้งหลายได้ปรุงแต่งให้ได้ ชาบซึ่งในรสของพระธรรมที่ท่านแสดงด้วยความเมตตาอย่างยิ่ง แก่สามีภรรยาคนหนึ่งที่อยู่ไกลถึงจังหวัดเลย แต่ด้วยบุญที่ท่านทั้งสองได้กระทำไว้แต่ปางก่อน จึงไม่ใช่เรื่องเกินวิสัยที่วันหนึ่งท่านทั้งสองจะได้รับสิ่งที่มีค่าที่สุดของชีวิตในชาตินี้ อย่างที่ท่านทั้งสองไม่เคยคิดมาก่อน แน่แน่นอนว่าท่านจะได้รับและได้รับแล้วในวันนั้น

ขออนุญาตนำความการสนทนาที่ไพเราะอย่างยิ่ง ณ ภูนาคำรีสอร์ท อ.ด่านซ้าย จ.เลย ในตอนบ่ายวันพฤหัสบดี ที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖ มาบรรณาการแด่ทุกท่าน ผู้ที่ได้เคยกระทำบุญไว้แต่ปางก่อนด้วยเช่นกัน แม้ว่าอาจจะเป็นกระแฐหนึ่งที่มีความยาวมาก แต่เพื่อประโยชน์แก่การพิจารณานะครับ

ท่านอาจารย์ :

ตอนนี้ก็ได้มีเวลาการสนทนาธรรมะ ได้เข้าใจ สิ่งที่เราได้ฟังความจริง ธรรมะเป็นสิ่งที่ละเอียดมาก เพราะแม้แต่เศษธุณหน้าอยู่เดี๋ยวนี้ เนี่ยคะ เห็นมั๊ยคะ? ถ้าเป็นปัญญาก็รู้ความจริง อย่างที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ ท่านก็รู้ความจริงของสิ่งที่มี เดี่ยวนี้ ไม่ใช่สิ่งที่หมดแล้ว เมื่อไหร่ หรือ สิ่งที่ยังไม่มาถึง แต่เพียงฟังแค่นี้ เราก็จะเห็นได้ว่ายากแสนยาก ที่จะมีความเข้าใจถูก ในสิ่งที่มีจริงๆ ที่กำลังปรากฏ

...เพราะว่า สิ่งที่กำลังปรากฏ ต้องจริงแน่ เราไม่ได้คิดฝัน
แต่ว่ากำลังมีให้เห็น หรือว่าให้ได้ยิน ทุกสิ่งทุกอย่าง ทุก
ขณะในชีวิตเป็นสิ่งที่จริง แต่ถ้าไม่มีใครบอก ไม่มีใคร
พูดถึง เราก็คิดไม่ถึงว่า ปัญญา ก็คือ การเข้าใจถูก เห็น
ถูก ในสิ่งที่กำลังมี ในขณะนี้ ก็ไปคิดว่า ปัญญา เป็น
อย่างนั้นอย่างนี้ รู้อย่างนั้นอย่างนี้ แล้วสิ่งที่มีเดี๋ยวนี้ล่ะ?
ปัญญา "รู้" หรือเปล่า?

แต่ถ้าเป็นความรู้จริงๆ ขณะนั้น ภาษาบาลี ใช้คำว่า
"ปัญญา" แต่ภาษาไทย ธรรมดาที่สุดก็คือ "เข้าใจถูก
ความจริง ของสิ่งที่กำลังปรากฏ"...

...เพราะฉะนั้น เป็นเรื่องนาน ต้องอบรมด้วยความจริงใจ ด้วยความอดทน ด้วยความเชื่อมั่นว่า ไม่ใช่รู้อย่างอื่นเลย ต้องเข้าใจถูก ในสิ่งที่กำลังปรากฏ โดยไม่เลือกด้วยว่าจะเป็นอย่างนี้หรือเปล่าคะ? ค่ะ ไม่เปลี่ยนแปลง มีความมั่นคงค่ะ...

...ถึงจะที่กรุงเทพฯ หรือที่ไหนๆ ทุกคนที่ฟัง ก็เหมือนกันหมดคือว่า ฟังแล้วก็รู้ว่า เราไม่รู้แน่นอน ไม่รู้เรื่องอะไร? เราอาจจะรู้เรื่องอื่น แต่ไม่รู้ สิ่งที่กำลังปรากฏ ในขณะนี้ว่ามีจริงๆ แต่ว่า ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เรานี่ ยากแสนยากเพราะเหตุว่า ถ้าไม่มีอะไรพิสูจน์ ก็ยังคงเป็นเราอยู่ ใช่ไหม?...

..."เห็น" ก็เป็นเรา "คิด" ก็เป็นเรา แต่ว่า ความเป็นจริง
กว่าจะพิสูจน์ได้จริงๆ ว่า เป็นเราได้อย่างไร? แคंपรากฏ
นิดเดียว แล้วหมดไป แล้วไม่กลับมาอีกเลย ฟังแค่นี้ เรามี
ความเข้าใจมันคงแค่ไหน? ว่า เป็นอย่างนี้ จริงๆ...

...แต่ว่า สิ่งที่ปรากฏ ไม่ได้ปรากฏ อย่างที่พูด ปรากฏ เหมือนไม่มีอะไรดับเลย ไม่มีอะไรเกิดเลย เพราะฉะนั้น ก็จะเห็นได้ว่าความต่างกันของปัญญา ของผู้ที่ไม่เคย ได้ยินได้ฟังเลย กับปัญญาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ต้องห่างไกลกันมาก เพราะฉะนั้น เพียงแค่ได้ยิน ก็รู้ได้ เลยว่า มีอีกมากที่เรายังไม่เคยรู้...

คุณน้อย:

กราบท่านอาจารย์ค่ะ อยากเรียนท่านอาจารย์ว่า ตั้งแต่ เข้า ที่ดูที่นั่นบนอัมมจรรย์ แล้วก็เห็นสิ่งที่ปรากฏทางตา ได้ยินเรื่องราวทางหู ท่านอาจารย์คะ มันปิดบังหมดเลย ค่ะ

ท่านอาจารย์ :

เดี๋ยวนะคะ เดี๋ยวนี้ ไม่ใช่เมื่อเช้านี้ ที่เรากำลังดู ฝัตาโขน

คุณน้อย :

ค่ะ

ท่านอาจารย์ :

ปิดบังหรือเปล่า?

คุณน้อย :

ก็ปิดบังอยู่ค่ะ

ท่านอาจารย์ :

เพราะฉะนั้น ไม่เลือกค่ะ ไม่ว่าที่ไหน เราเลือกให้ปัญญา
เกิด ไม่ได้ เลือกให้ว่า ความไม่รู้ ให้อภัยไปหมด ไม่ได้
เพราะฉะนั้น ความที่ว่าเราจะต้องอดทนสักแค่ไหน? ที่ไม่
มีการ "ทำ" ด้วยความเป็นเรา โดยประการใดๆ ทั้งสิ้น
กว่าจะละลาย ได้หมดจริงๆ ก็ต้องเป็นผู้ที่ ตรง

เราจะไม่กล่าวถึง เมื่อเช้านี้ เมื่อวานนี้ ก็แบบนี้ ตั้งแต่
ก่อนนี้ ก็เป็นแบบนี้ เดิวนั้น ก็เป็นอย่างนี้

คุณน้อย :

ค่ะ ก็คือ จะเรียนท่านอาจารย์ว่า แม้กระทั่งเดิวนั้น ก็
ปิดบังรูปที่แท้จริงไว้ค่ะ

ท่านอาจารย์ :

แต่ว่า โลกที่แท้จริง เข้าใจแล้ว ใช่มั้ยคะ? สิ่งที่กำลัง
ปรากฏ ต้องเกิดขึ้น ไม่เกิด ไม่มี

...แม้การเกิด ก็ไม่รู้ แม้การดับหมดไป ก็ไม่รู้ แต่ว่า ผู้รู้
ทรงแสดงความจริง ซึ่งปฏิเสธไม่ได้เลย ถ้าฟังแล้วก็มี
ศรัทธาที่จะรู้ว่า เมื่อความจริงเป็นอย่างนี้หนทางเดียวคือ
ฟังต่อไปอีก ฟังต่อไปอีก จนกระทั่งค่อยๆ เข้าใจขึ้น...

คุณน้อย :

ท่านอาจารย์ :

คุณน้อย :

คุณย่า :

คุณน้อย :

ท่านอาจารย์ :

ท่านอาจารย์คะ ความมั่นคง ยากมาก

ถูกต้องค่ะ แต่ว่า เป็นความจริง เกิดมาแล้ว ต้องการ
ความจริง หรือว่าต้องการอยากจะไปเป็นโน่น เป็นนี่ แต่
ไม่รู้เลยว่า สิ่งที่กำลังปรากฏ ยังไม่ได้เข้าใจ

ท่านอาจารย์ขา ตอนนี ก็ยังอยากรู้ความจริงค่ะ

ก็เป็นโลกะสิคะ (หัวเราะ)

แต่จริงๆ ความจริง ที่กำลังปรากฏ ที่ท่านอาจารย์สอนมา
เป็นเวลาสิบกว่าปี ที่ได้ฟัง ก็ยังยากมาก ที่จะ...

เพราะมี "ตัวเรา" ใจคะ มีตัวเรา แล้วก็ แหม...ตั้งยี่สิบ
ปี แต่ถ้าลืมหมด จะยี่สิบปีหรือว่าแสนกับปีมาแล้ว เรา
ไม่ได้เกิดชาตินี้ชาติเดียว เพราะฉะนั้น จากก่อนๆ มานาน
แสนนาน จนถึง ณ บัดนี้ ความเข้าใจก็น้อยมาก ถ้าเราไม่
เข้าใจจริงๆ เราจะเพิ่มความติดข้อง ฟังแล้ว อยาก...ฟัง
แล้ว...อยาก...นี่มันสวนกระแส ที่เป็นความจริง

อยาก...เพราะไม่รู้ เห็นมัยคะ? ต้องเข้าใจว่า เพราะไม่
รู้ จึงอยาก...พออยากปั๊บ รู้เลยว่า นี่ลืมแล้ว ว่าเป็นธรรมะ
ที่เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย ไม่ใช่ของใคร แล้วก็ไม่มี
อำนาจบังคับบัญชาด้วย

คุณน้อย :

ขอบพระคุณ ท่านอาจารย์คะ ที่ได้เสนอแนะว่า ขณะนี้ ถูกปิดบัง ด้วยความไม่รู้ และความอยาก

ท่านอาจารย์ :

เพราะฉะนั้น ไม่ต้อง "หวัง" อะไรเลย ฟังธรรมะ เพื่อละอย่าลืมนะคะ ไม่ใช่เพื่อได้ หรือว่าไม่ใช่เพื่อหวังฟัง เพราะรู้ว่า ยังไม่เข้าใจความจริง ฟัง เพื่อ ค่อยๆ เข้าใจ ทีละเล็กทีละน้อย เพราะความจริงนี้ ไม่ใช่มีวันนี้ (แต่) มีทุกวัน ตั้งแต่เกิดจนตาย ก็มีอย่างนี้ แล้วก็ได้ฟังอย่างนี้ด้วย บางคนที่บอก สองปี บางคนก็บอก สิบปี แต่ความเข้าใจจริงๆ เป็นผู้ตรง ที่รู้อย่างยังไม่ถึงการที่จะ ละ ความต้องการ หรือ ละ ความเป็นตัวตน ต้องอาศัยอย่างเดียว คือฟัง ให้เข้าใจขึ้น

คุณน้อย :

เพื่อมันคงขึ้นคะ ท่านอาจารย์

ท่านอาจารย์ :

เพื่อรู้ว่า เราไม่ดีแค่ไหน? ไม่ดี แค่ฟังเท่าไร ก็ยังเป็นเราใช้มั้ยคะ? ยังยากแสนยาก ที่จะละความเป็นเราได้ และถ้าไม่มีการเข้าใจ ลักษณะของสภาพธรรมะ เดียวนี้ขณะนี้ ไม่มีทาง เพราะเหตุว่า ก็ยังคงไม่รู้ไปเรื่อยๆ หนทางเดียว ที่จะ ละ ความเป็นเรา ก็คือเข้าใจสิ่งที่มี แค่นี้เอง แต่ว่าต้องเข้าใจจริงๆ ในสิ่งที่กำลังปรากฏ "รู้" เมื่อไหร่ ค่อยๆ ละ ไป ทีละเล็กทีละน้อย แต่ทางอื่นไม่มี

คุณณรงค์ :

กราบท่านอาจารย์สุจินต์ที่เคารพอย่างสูง ศึกษาธรรมะอย่างขมขื่นฯ ก็บอกว่า ทำดีและศึกษาพระธรรม ตรงทำดี ดูเหมือนง่าย ที่มูลนิธิฯ ท่านอาจารย์จะพูดบ่อยว่า จิตเรา มันเน่าขนาดไหน? วันนี้ อยากให้ท่านอาจารย์ได้พูด ให้ กระผมและสหายธรรมได้ฟังอีกครั้ง ตอนที่ขึ้นเครื่องบิน มา ท่านอาจารย์บอกที่สนามบินว่า พวกเราหวังที่จะไปรู้สภาพธรรมะ แต่ว่าพื้นจิตที่ดีจากการทำดี มีบ้างหรือยัง?

ท่านอาจารย์ :

ค่ะ ตอนนี้อยู่จักจิตของตนเองหรือเปล่าคะ? รู้สึกว่า รู้จักจิตของคนอื่น ง่ายแสนง่าย พอใครพูดอะไร ก็เขาเป็น อย่างนั้น เขาไม่ถูกอย่างนี้ เขาไม่ดีอย่างนั้น จิตของคนอื่นทั้งนั้นเลย แต่จิตของตัวเอง ขณะที่กำลังคิดอย่างนั้น เป็นอะไร? ไม่เคยรู้เลย

...ตามความเป็นจริง พระธรรม ทรงแสดงความจริงให้กับทุกคน ได้เข้าใจถูกต้องใน "โลก" ของตัวเอง เพราะว่าจริงๆ แล้ว ขณะนี้ มี "โลกภายนอก" ปรากฏเป็นต้นไม้ เป็นเก้าอี้ เป็นโน่น เป็นนี่ สารพัดอย่าง โลกภายนอกทั้งนั้นเลย แต่ถ้า ไม่มีจิต ซึ่งเป็น "โลกภายใน" โลก

ภายนอก ปรากฏไม่ได้เลย ไม่มีเลย เพราะฉะนั้น ลืมว่า
โลกภายใน ไม่ใช่โลกภายนอก เลยโลกภายใน คือ คิด
เพราะฉะนั้น โลกภายนอก ก็ปรากฏ เป็นต้นไม้ คิด
รูปร่างสัณฐานโลกภายใน ก็คือว่า กำลังมีสิ่งที่ปรากฏ ให้
จำได้ ให้คิด ก็ปรากฏ เป็นเรื่องเป็นราวต่างๆ...

...ถ้าไม่มีโลกภายใน โลกภายนอกไม่มี ที่โลกภายในมี
มาจากไหน? โลกภายใน คือ จิต ผลิตโลกภายนอก ถ้า
ไม่มีจิตเสียอย่างเดียว โลกภายนอกใดๆ ไม่มีเลย จะไป
ผลิตให้เป็นอาหารจานต่างๆ จะให้ผลิตเป็นผีตาโขน
รูปร่างต่างๆ ก็ไม่ได้...

...แต่เพราะจิต โลกภายใน ทั้งคิด ทั้งจำ ทั้งทำ สรรพัต
กาย วาจาเคลื่อนไหวไป เตี้ยวเต้น เตี้ยวใส่หัว เตี้ยวถอด
หัว อะไรก็แล้วแต่ นั่นก็เพราะเหตุว่า มีโลกภายใน คือ มี
จิต

เรารู้จักแค่โลกภายนอก มาแสนนานแต่ไม่เคยรู้เลยว่า
โลกอีกโลกหนึ่ง เป็นโลกภายใน ซึ่งไม่มีผีตาโขน ถ้าไม่คิด

แต่ว่า มีสิ่งที่ปรากฏทางตา และ สิ่งที่ปรากฏทางตา
หลากหลาย ก็จำได้ในขบวนแห่ ที่เป็นผีตาโชนก็มี ที่ไม่ใช่
ผีตาโชนก็มี ดูละคร!!...

...เพียงแค่ สิ่งที่ปรากฏทางตา ก็ทำให้มีเรื่องราวต่างๆ
เพราะฉะนั้น จิต แต่ละขณะ เป็นโลกภายใน แต่ไม่รู้จัก
เลย รู้จักแต่โลกภายนอก อย่างผีตาโชนมานี้ เดินมานี้ไม่
รู้เลยว่า โลกภายใน คือ "คิด" แค่นั้น...

...แค่มี สิ่งที่ปรากฏทางตา ให้เห็น แล้วก็ "คิด" ถ้าไม่คิด
ไม่มีผีตาโขน หรือว่าไม่มีคนเลยสักคนเดียวในห้องนี้ แต่
มีสิ่งที่ ขณะที่ลืมตา ก็มีสิ่งที่ปรากฏ ว่ามีจริงๆ แต่ถ้าไม่
คิด ก็ไม่มีอะไร ที่จะเป็นคน เป็นสัตว์ นี่ค่ะ ก็ลึกซึ้งมาก
คือ ฟังไปชาตินี้ จะเข้าใจเท่าไร ก็คือว่า ไม่เปลี่ยนแปลง
ความจริง ก็คือ ความจริงอย่างนี้ จนกว่าจะไม่มีเรา มีแต่
ธรรมะ...

...แต่ว่า "เรา" เคยมีมานาน ที่จะให้รู้ว่า เป็นธรรมะ แต่ละ
หนึ่ง แต่ละหนึ่ง แต่ละหนึ่ง ไม่ใช่เราได้ยิน เกิดแล้ว ได้ยิน
แล้ว ดับแล้ว ไม่กลับมาอีก "ได้ยิน" แต่ละคำ ก็คือ "คิด"
ตามเสียงสูงๆ ต่ำๆ เป็นเรื่องเป็นราวเป็นคำ มีความหมาย
ต่างๆ แต่ละคำ แล้วก็ดับไป เดียวนี้ มีไหม? สิ่งที่ผ่านมาไป
แล้ว ไม่มีเหลือ แต่ว่ามีสิ่งใหม่ เกิด อยู่ตลอดเวลา...

...นี่คือ การที่ต้องฟัง จนกระทั่งเข้าใจว่า แม้แต่การเกิด
การดับไป และมีการเกิดต่ออีก ก็เป็นสิ่งซึ่งเป็นอย่างนั้น
จริงๆ แต่ก็ยากแสนยาก ที่จะรู้ "รู้" เมื่อไหร่ ก็รู้ว่า "ไม่มี
เรา" แต่ว่าธรรมะเป็นอย่างนั้น จิต เกิด เห็น แล้วก็ ดับ
จิต เกิด ได้ยิน แล้วก็ ดับ จิต เกิด คิด แล้วก็ ดับ ก็เป็น

สภาพธรรมะ ที่เกิดเพราะเหตุปัจจัย แล้วก็ดับ อยู่เรื่อยๆ
จนถึง ขณะสุดท้ายของโลกนี้ ที่จากไป เมื่อนั้นไม่เหลือแน่
แต่เวลานี้ ทุกขณะนี้ ก็ไม่เหลืออยู่แล้ว แต่รู้ยาก จะไปรู้
ตอนที่ไม่มีอยู่ในโลกนี้แล้ว ก็เข้าใจว่าไม่เหลือ แต่ความจริง
เวลานี้ก็ไม่เหลือ ทุกขณะ...

คุณณรงค์ :

ท่านอาจารย์ครับ คือ ต้องรู้ว่า ไม่มีเรา แต่ว่าชีวิตประจำวันนี้ จากการที่ศึกษาและสังเกต ก็คิดว่า เป็นจริงตามนั้นก็คือ ทั้งวันมีแต่ความติดข้อง มีโลภะ อยากไปดูผีตาโขน อยากทานอาหาร เตี้ยวเย็นนี่จะเป็นอะไร? อะไรอย่างนี้ อยากเห็นโน่น เห็นนี่ ทั้งวัน หรือแม้แต่กลับกรุงเทพฯ อะไรต่างๆ ก็เป็นเพื่อนสอง โลภะ จริงๆ ก็คือ ตัวเรา เป็นเราด้วยโลภะ พอเข้าใจธรรมะแล้ว ตรงนี้เขาก็จะทำหน้าที่รู้ และโลภะ น้อยลงด้วยความเข้าใจธรรมะ หรืออย่างไรครับท่านอาจารย์?

ท่านอาจารย์ :

ขณะนี้ เป็น "เรา" ที่ "คิด" เห็นมั๊ยคะ? ไม่ได้เป็น ธรรมชาติเลยจริงๆ แล้ว มีประโยชน์สั้นๆ ประโยชน์หนึ่ง แต่ต้องเข้าใจจริงๆ ขณะนี้ แต่ละหนึ่งคน ทำอะไร? เห็นมั๊ยคะ? ไม่ได้กลับไปหาคนอื่นอีกแล้ว เอาตัวเองก็ได้ หรือว่า ขณะที่คิดว่า ขณะนี้ แต่ละคน ทำอะไร? รวมทั้งตัวเองด้วย

ถ้ามีร่างกาย มีจิตใจจะให้เฉยๆ เป็นไปไม่ได้ ที่บางคนเข้าใจว่า พอเข้าใจธรรมะแล้ว ไม่ได้ทำอะไร ทำอะไรอีกไม่ได้เลย เป็นไปได้อย่างไร? ก็เขาไม่ได้เข้าใจว่า "เห็น" ก็เป็นธรรมะ

...ถึงแม้ว่า เข้าใจแล้ว ก็ยังต้อง "เห็น" ต่อไป ยังต้อง "คิด" ต่อไป ยังต้อง "จำ" ต่อไป ยังเหมือนเดิม แต่ว่า เวลานี้ "แต่ละหนึ่ง" นี้ ต่างกัน จะนั่ง หรือจะพูด หรือจะหันหลัง หรือจะทำอะไรก็ตาม แต่ให้ทราบ ว่า "ประพฤติ ตามที่เป็นไป" เห็นมั๊ยคะ? แค่นี้ ก็ฝันไม่ได้เลย กลับมาหาตัวเองว่า ไม่ว่าจะเหยียพลหลัง ไม่ว่าจะยกมือ ไม่ว่าจะทำอะไรทั้งหมด

ความประพัตินั้น ย่อมเป็นไป คือ ตามที่ได้สะสมมา ถ้า
เข้าใจอย่างนี้ก็ หยุดหวัง เลยไหม้ยะคะ? ไม่ต้องไปหวัง
อะไร? เพราะว่าแม้เดี๋ยวนี้เอง ก็ยังประพัติตามที่เป็นไป
คือตามที่ได้สะสม ตามที่ต้องเป็นอย่างนี้ เพราะฉะนั้น ไม่
ต้องคำนึงถึง ขณะต่อไป เพราะว่า มีแน่นอน ไม่หายไป
ไหน ยิ่งไงๆ ก็ต้องมี...

คุณณรงค์ :

ท่านอาจารย์ :

ประพัติตามที่ได้สะสม ตามที่เป็นไป?

คุณณรงค์กำลังยกนิ้วขึ้นมาเนีย เห็นมั้ยะคะ? ถ้าเป็นคุณ
ณรงค์ ก็รู้สึกว่ามี ความอยากจะทำอย่างนี้ แต่พอระลึก
ได้ ที่ทำอย่างนั้น เพราะประพัติตามที่เป็นไป คือ สะสม
มา ก็จะค่อยๆ คลาย ความเป็นเรา

คุณณรงค์ :

ท่านอาจารย์ :

ค่อยๆ คลายความเป็นเรา ด้วยความที่เข้าใจธรรมะ

เข้าใจถูกค่ะ เข้าใจถูก ว่าทุกอย่าง ไม่มีใครทำ ทำไม่ได้
เกิดแล้ว ตามที่เป็นไป เพราะตามทีสะสม แต่ละคน จะ
ยกมือ ก็ไม่เหมือนกัน ไม่ได้พร้อมกันด้วย ใช่มั้ยคะ? เนี่ย
เวลานี้ คนที่ยกมือก็มี ไม่ยกมือก็มี

แต่ว่า ไม่ใช่ว่าพร้อมกัน แล้วแต่ว่า สะสมมา กำลัง
ประพุดติอยู่ไหนแหละ ตามที่เป็นไป ไม่มีการที่ใคร จะไป
บังคับใคร หรือใครจะไปทำให้เกิดขึ้นได้

คุณณรงค์ :

คุณย่า :

อย่างที่ท่านอาจารย์กล่าวตอนต้นว่า คุณไพโรจน์ กับคุณทองแถมยากนะที่จะมาฟัง อันนี้ก็ตามที่เป็นไปได้เหมือนกัน คุณต้องสะสมมาตั้งแต่อดีตชาติที่ฟังธรรมะ ไม่อย่างนั้นก็ไม่ได้มาฟัง เมื่อเช้านี้ คุณย่าไปทำงานผิตาइन เขาก็เห็นคุณย่าเป็นคนแก่ เขาก็มาสัมภาษณ์

(TV เวียดนาม) เขาถามว่า สนใจยังไม่วา? คุณย่าก็บอก คุณย่ามากับท่านอาจารย์ มีคนที่นี่เขียนจดหมายไปถึงท่านอาจารย์ บอกฟังธรรมะท่านอาจารย์แล้ว สนใจมาก อยากไปพบท่านอาจารย์ ท่านอาจารย์บอกคุณย่าว่า เนี่ย คุณเขาอยากพบ อาจารย์ก็ต้องมาให้พบ มาให้ธรรมะกับคุณ คุณย่าก็เลย โอ้โฮ....

เขาเป็นวิฑู (ทีวี เวียดนาม) พอรู้ว่าเขาเป็นเวียดนาม ที่
เขาคุยกับคุณย่า เขาให้คนไทยแปล พอรู้ว่าเป็นเวียดนาม
คุณย่าบอก โอ...เวียดนาม เขาเรียนธรรมะ แล้วอาจารย์ก็
ชมว่า เขาเก่งมาก และอาจารย์ไปมาตั้งหลายหน นี่เขาก็
เชิญมาอีกจะให้อาจารย์ไป เขาก็เลยมาสัมภาษณ์ เขา
เห็นคุณย่าคนแก่ อุตส่าห์มาดูคุณย่าสาวน้อย ๙๗ แล้ว
หนู (หัวเราะ) ขอฉันคุยหน่อย ไม่ใช่เรื่องธรรมะ (หัวเราะ)

ท่านอาจารย์ :

เห็นมั๊ยคะ? ประพัตตามที่เป็นไป แม้แต่จะมา แม้แต่
การที่จะพบ แม้แต่การขยับ เคลื่อนไหว ทุกอย่าง
ประพัตตามที่เป็นไป แสดงว่า ไม่มีใคร สามารถที่จะ
เป็นตัวตน แต่สะสมมาที่จะพูด สะสมมาที่จะคิด สะสม
มาที่จะเคลื่อนไหว อย่งไรก็ประพัตตามที่เป็นไป ไม่
ต้องไปถึงข้างหน้า เดียวนี้เอง!!!

...ธรรมะ เป็นเรื่องลึกซึ้งมาก ยากมาก เพราะเหตุว่า เป็น การตรัสรู้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพียงแค่นี้ ก็รู้แล้ว ไม่มีทางถึงโดยไม่ศึกษา โดยไม่เคารพ ที่จะเข้าใจจริงๆ โดย ไม่ไปเปลี่ยนว่า เราไม่สามารถที่จะเข้าใจธรรมะได้ด้วย ความต้องการ แต่สามารถที่จะต่างกับผู้ที่ไม่ได้สะสมมา หรือว่าอย่างสัตว์เดรัจฉาน งูก็มี นกก็มี ได้ยินทั้งนั้นเลย คนอื่นก็มี ได้ยินด้วย แต่ว่า ได้ยินแล้ว จะสนใจที่จะเข้าใจ สิ่งที่กำลังได้ยิน อีกเรื่องหนึ่ง...

...เพราะฉะนั้น มงคล นะคะ ธรรมะที่นำไปสู่ความจริง
ตั้งแต่ ความไม่รู้อะไร จนกระทั่งสามารถที่จะรู้ความจริง
ได้ ทรงแสดงว่ามีมงคล ๓๘ ก็จะมีข้อที่ว่า เกิดในประเทศ
ที่สมควร เป็นมนุษย์ สามารถที่จะเข้าใจเสียงต่างๆ และ
ถ้าไม่ได้สะสมมา แม้ว่าเสียงธรรมะมี ก็ไม่ฟังไป ขอร้อง
ไป บอกว่า ด้อย่างไร ฟังเถอะ ก็ไม่ฟัง ทั้งๆ ที่ เสียง ก็มี ก็
ไม่ฟัง

ถึงแม้จะเกิดในประเทศที่สมควร มีธรรมะ มีเสียง ซึ่งพูด
ถึงคำว่า "ธรรมะ" มีเสียง ซึ่งพูดถึงคำว่า "อนัตตา" แต่ว่า
ถ้าไม่มีใครใส่ใจ ไม่มีการสนใจก็ไม่ฟัง แม้แต่ว่า ธรรมะ ก็
ไม่ต้องการรู้ อนัตตา ก็ไม่ต้องการรู้ เพราะฉะนั้น ถึงแม้
จะเกิดในประเทศที่สมควร เป็นมนุษย์แล้ว มีโอกาสได้ฟัง
ธรรมะแล้ว ก็ต้อง เป็นบุญ ที่ได้กระทำไว้ แต่ปางก่อน
ของแต่ละคน...

...เสียงธรรมะ มีทั่วไป แต่ว่า ใครจะมีความสนใจเห็นประโยชน์ว่า ฟังแล้ว เข้าใจสิ่งที่มี ที่ไม่เคยเข้าใจมาก่อนเลย และสิ่งนั้น ก็มีอยู่ตลอดเวลา แม้เดี๋ยวนี้ ก็กำลังมีลองคิดดูสิคะ จะไปหาเสียง ที่จะทำให้เข้าใจ ในสิ่งที่ แม้ขณะนี้ก็มีจริงๆ แล้วก็สามารถที่จะเข้าใจความจริงของสิ่งที่มีได้ด้วย ก็ต้องเพราะ ศรัทธา ที่ได้สะสมมาแต่ปางก่อน แม้สองข้อนี้ ก็ยังไม่พอ ได้เกิดในประเทศที่สมควรแล้วก็มีบุญที่ได้กระทำไว้แต่ปางก่อน ยังต้องตั้งใจไว้ชอบ ตั้งจิตไว้ชอบ ไม่ใช่เราตั้ง แต่ว่า ตั้งจิตไว้ชอบ คือเข้าใจธรรมะ ว่าเป็นธรรมะ แล้วก็ป้อนันตตา...

...แต่ถ้าใคร "อยาก" เมื่อไหร่ ลืมอีกแล้ว ขณะนั้น ไม่ได้ตั้งใจไว้ชอบเลย เพราะเหตุว่า "อยาก" แต่ถ้าตั้งใจไว้ชอบ

ไม่ใช่เรา สภาพธรรมะ นั้นเอง เพราะเหตุว่า เคยฟัง เคยรู้
ว่า ปัญญา หรือความเห็นถูก อาศัยการฟัง และไตร่ตรอง
แล้วก็การพิจารณา และการรู้ว่า อะไรถูก อะไรผิด อะไร
จริง ก็ไม่ละเลย การที่จะได้เข้าใจความจริง นั่นคือ ตั้งจิต
ไว้ชอบ โดยไม่ใช่เรา ตั้งแต่บุญที่ได้ทำไว้ และที่ได้ฟัง ก็รู้
ว่า ฟังเพื่อเข้าใจ มิฉะนั้น ใครจะละโลภะได้ เดียวก็อยาก
เดี๋ยวก็อยาก ไม่อยากเรื่องนี้ ก็อยากเรื่องนั้น ไม่อยาก
เรื่องอื่น ก็มาอยากเรื่องเข้าใจธรรมะ หรือว่าอยากรู้แจ้ง
อริยสัจธรรม แสดงว่า ความอยากสะสมมาจนกระทั่งว่า
ไม่มีลักษณะเดียว ซึ่งกล่าวได้ว่า ไม่อยาก...

..."เห็น" นี่นะคะ อยากแล้ว แต่ไม่รู้ละเอียดมาก เร็วมาก
ทรงแสดง "ความอยาก" หลายระดับ แม้แต่ขณะที่เพียง
เห็น แล้วอยาก ต้องบอก ถึงจะรู้ว่า เพราะไม่รู้ความจริง
ว่า เห็น ไม่ใช่อะไรเลย เพียงสิ่งที่เกิดขึ้น เห็น แล้วก็ดับไป
แค่ เห็น นิดเดียว แล้วก็ดับ แต่ว่า เมื่อไม่รู้ความจริง ก็
พอใจ ในสิ่งที่ปรากฏให้เห็น แล้วก็ยังอยากเห็น "อื่น" จาก
สิ่งที่กำลังปรากฏให้เห็นอีก...

...ความอยาก เป็นไปทาง ตา คือ "อยากเห็น" มีใครไม่
อยากเห็นบ้าง ไม่มี ใช่ไหม?

ความอยาก เป็นไปในทาง หู มีใครไม่อยากได้ยินบ้าง?

ความอยาก เป็นไปทาง จมูก อยากได้กลิ่น

ความอยาก เป็นไปทาง ลิ้น นี่ชัดเจน

ความอยาก เป็นไปทาง กาย

ความอยาก เป็นไปทาง ใจ จำหมดเลยว่าอะไรปรากฏ
แล้วยังคิดต่อ เป็นเรื่องเป็นราวต่างๆ ยากมาก ที่จะละ
"ความอยาก" มีทางเดียว คือ เข้าใจ สิ่งที่กำลังฟัง โดย
ไม่ใช่มีตัวตนไปอยาก แต่ว่าขณะนี้ มี เสียง แล้วก็มี การ
ได้ยิน "คำ" ซึ่งกล่าวถึงสิ่งที่มีจริงๆ ในขณะนี้...

...ขณะที่ตั้งใจไว้ชอบ คือ เห็นประโยชน์ และมีศรัทธา
สภาพจิตที่ผ่องใส ที่จะฟังด้วยความเข้าใจว่า เป็นสิ่งที่
ถูกต้อง เมื่อมีสิ่งที่ถูกต้อง ให้เข้าใจ แต่ว่า ความเข้าใจยัง
น้อยมาก ก็ฟังต่อไป เพื่อเข้าใจขึ้น เหนือนี้เอง ไม่มีเรา แต่
สภาพที่ "เข้าใจ" มีจริง ภาษาบาลี ใช้คำว่า "ปัญญา"
เพราะฉะนั้น เวลากล่าวถึงปัญญา ไม่ใช่ไปรู้อย่างอื่นเลย
แต่สามารถเข้าใจถูกต้องว่า สิ่งที่เราภาวนา ปรากฏจริง ๆ นิด
เดียว แล้วก็หมดไป แต่ว่า สืบต่อกัน จนกระทั่ง คิดต่อ
เป็นเรื่องเป็นราว ต่างๆ แต่ตามความจริงก็คือว่า เข้าใจ
ขึ้น เข้าใจขึ้น

คุณน้อย :

กราบท่านอาจารย์คะ แต่ความจริง เป็นสิ่งที่รู้ยากตรงที่
ว่า ฟังเพื่อเข้าใจ

ท่านอาจารย์ :

แต่รู้ยาก มีจริงนี่คะ สิ่งที่มีจริง ถ้ารู้ยาก แต่ไม่มีลึกลับ ไม่
มีทางจะรู้ เพราะไม่มี แต่สิ่งที่มีจริง รู้ยาก แต่กำลังมี
อย่างแท้จริง เห็น ได้ยิน กำลังมีจริงๆ รู้ยาก แต่ว่ามีจริงๆ
ไม่ใช่อยากรู้ แต่ไม่มีให้รู้

คุณน้อย :

แต่ละวัน การสะสมความเข้าใจ กับ การสะสมความ
ต้องการ รู้ดีกว่าความต้องการมันนำหน้าเสมอ ในความ
เข้าใจที่ละนิดที่ฟัง อย่างเช่น เวลาที่ฟัง เรื่องที่จะ
พิจารณาตาม ในเห็น หรือ ได้ยิน แต่ก็ยังเป็นเห็น ที่เรา
เห็น ยังไม่รู้จัก "เห็น" จริงๆ

ท่านอาจารย์ :

เพราะฉะนั้น ต้องการอะไร?

คุณน้อย :

ก็ยังต้องการเข้าใจ "เห็น" ค่ะ (หัวเราะ)

ท่านอาจารย์ :

ไม่ต้อง ต้องการเลยยังไม่เห็น ก็ฟังจนกระทั่งเข้าใจขึ้น
เท่านั้นเอง และรู้ว่า ไม่ได้เข้าใจได้เร็วด้วย นาน...กว่าจะ
เข้าใจ...

คุณน้อย : เพราะฉะนั้น แต่ละวัน ก็จะถูกโลภะกินเรียบ อยู่ตลอด
 ท่านอาจารย์ : แต่ละวัน ฟัง แล้วก็ เข้าใจ เท่านั้น
 คุณน้อย : เข้าใจแค่นั้น ก็คือ แค่นั้น
 ท่านอาจารย์ : ค่ะ จบ
 คุณน้อย : ก็คือ เท่าที่เราเข้าใจได้
 ท่านอาจารย์ : เมื่อที่ เราไป สนุกมากเลย ฝึกตาโชน แต่ละตัว โอ...ก็
 ตื่นเต้น ฝึกเด็ก ก็มี ฝึกหมาป่า ก็มี ฝึกพ่อลูกอ่อน แม่ลูกอ่อน
 อะไรก็ (หัวเราะ) มีทั้งนั้นเลย ใช่มั๊ยคะ?

...ขณะนั้น ไม่ต้องสนใจ เพราะว่า หมดแล้ว แต่ถ้าสะสม
 ปัญญามา ขณะนั้น อะไรปรากฏ ชั่วขณะนั้น เขาสามารถ
 ที่จะเกิดได้ ไม่ต้องไปพยายามรู้ สิ่งทั้งหมดแล้ว แต่ว่า
 ขณะนี้ แม้เดี๋ยวนี้ ถ้าได้สะสมความเห็นถูก ความเข้าใจ
 ถูก เกิด โดยไม่เลือกอะไร...

คุณน้อย :

ท่านอาจารย์กำลังจะเตือนว่า สิ่งทั้งหมดไปแล้ว ก็คือ หหมด
ไปแล้ว แต่ ขณะนี้ กำลังปรากฏอยู่

ท่านอาจารย์ :

แสดงถึง ความมั่นคงของ ปัญญา ที่มีกำลังถึงสามารถที่
จะรู้ว่า หหมดแล้ว ไปกังวลทำไม? พอกังวล ก็นั่นแหละ
ตัวตน ซึ่งแน่นหนาแต่ความเบาบาง ไม่หนาแน่น ก็
คือว่า ไม่หวั่นไหวเลย หหมดแล้ว ก็คือ หหมด แสดงว่า
ปัญญา เพิ่มขึ้น กว่าปัญญาจะถึงระดับนั้นได้ เราก็ต้องรู้
ว่า มาจาก เข้าใจขึ้นทีละเล็กทีละน้อย หนทางอื่น ไม่มี

...แล้วก็ไม่ต้องไปพยายาม ถ้าพยายามไม่หลงลืมคือ เรา
ธรรมะ ละเอียดย จนกระทั่งว่าปัญญาสามารถที่จะเข้าใจ
ว่า ขณะไหน เกิดมีเครื่องติดข้อง กันแล้ว ตัวขณะที่กำลัง
มีตัวตน ที่กำลังพยายามจะไม่หลงลืม ก็กัน ต้องละเอียดย
ขึ้น ละเอียดยขึ้น จนกระทั่ง สามารถรู้ได้จริงๆ ว่า ยังเหลือ
ความต้องการอะไรบ้างหรือเปล่า?...

...ไม่มีทาง ที่จะได้ไปดับ ความมีตัวตน หรือ ความ
ต้องการที่เป็นเราหมดได้ นอกจากความจริงเป็นอย่างไ
ก็รู้ค่อยๆ รู้ไป อดทนไป บารมี ทั้ง ๑๐ คือ เพื่อเข้าใจถูก
เท่านั้น อย่างเดียว เพราะฉะนั้น เป็นปกติจริงๆ แล้วก็
จะเห็นความประพจน์แต่ละวันว่า ย่อมเป็นไปตามที่เป็น
เป็นอย่างอื่นไม่ได้ แต่ละคน...

กราบเท้าบูชาคุณ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ที่เคารพยิ่ง
ขออนุโมทนาในกุศลจิต และกุศลศรัทธาของคุณไพโรจน์ คุณทองแถม ชัชวาลย์
และขออนุโมทนาในกุศลจิต ของทุกๆ ท่านครับ

